

Regionkontoret
Centrum för regional utveckling
Hållbarhet och samhälle
Elin Dalman

2018-02-16

Programredovisning Miljöpolitiskt program 2013–2017

1 SAMMANFATTNING

Miljöpolitiskt program 2013–2017, antogs av landstingsfullmäktige den 18 juni 2013. Programmets målområden är energi, transporter, produkter och avfall, livsmedel, läkemedel och lustgas samt utbildning. Beslut om nya målnivåer för år 2017 fattades av regionfullmäktige i juni 2016. Det gällde målnivåer för delmålen mil med egen bil i tjänst, förskrivning av diklofenak, andelen materialåtervunnet avfall och utsläppen av lustgas. Resultatet visar att 9(gröna) av 16 delmål är uppnådda. 1 delmål är nästintill uppnått(gula) och 6 delmål har inte uppnåtts(röda). Vi kan se att miljömålen för energi, biogas och utbildning har varit särskilt svåra att uppnå. Målet för antibiotika nåddes efter extra insatser under 2017.

Energi	Energianvändning	↑
	Biogas	↑
Transporter	Egen bil i tjänst	↑
	Avfall	↑
Produkter och avfall	Brännbart	↓
	Materialåtervunnet	↓
	Ftalater	↑
	Golv mattor	↑
	Ekologiskt	→
Livsmedel	Lustgas	↑
	Kinoloner	↑
	Diklofenak	↑
	Antibiotika	↑
Utbildning	Medarbetare	↑
	Chefer och miljöombud	↑
	Miljöombudsträffar	→

Så läser du tabellen:

Måluppfyllelse

Röd = ej uppnått

Gul = nästintill uppnått

Grön = uppnått

Utveckling av målet 2017:

 = positiv utveckling
 = oförändrad utveckling
 = negativ utveckling

Tabell 1. Utfall och utveckling samtliga miljömål.

Framgångsfaktorer vid programmets genomförande har varit kompetenta medarbetare, samarbete i organisationen, utveckling av strategiska och systematiska arbetssätt, beslut om miljöcertifiering, dialog mellan tjänstepersoner och politiker och stöd från koncernledningen. Miljöarbetet fortsätter enligt Miljöprogram 2018–2022 och uppdraget att formulera vad hållbar utveckling är för regionen.

Regionkontoret
Centrum för regional utveckling
Hållbarhet och samhälle
Elin Dalman

2018-02-16

Programredovisning Miljöpolitiskt program 2013–2017

2 PROGRAMMETS GENOMFÖRANDE

2.1 Program, mål och handlingsplaner

Miljöpolitiskt program 2013–2017, antogs av landstingsfullmäktige den 18 juni 2013. Programmet utgår från de fokusområden där regionens verksamhet har störst miljöpåverkan; energi, transporter, produkter och avfall, livsmedel, läkemedel och lustgas samt utbildning. Dessa betydande miljöaspekter togs fram i en miljöutredning. Andra utgångspunkter var de 16 nationella miljökvalitetsmålen och miljönyckeltal som landsting och regioner årligen rapporterar i Öppna jämförelser från Sveriges kommuner och landsting.

Till programmet hör tre handlingsplaner; handlingsprogram, handlingsplan samt tid- och aktivitetsplan. För programmets genomförande fanns en kommunikationsplan.

Beslut om nya målnivåer för fyra delmål år 2017 fattades av regionfullmäktige i juni 2016. Det gällde målnivåer för delmålen miljö med egen bil i tjänst, förskrivning av diklofenak, andelen materialåtervunnet avfall och utsläppen av lustgas.

2.2 Miljöprogrammet i styrprocessen

Miljöprogrammet var 2013 ett av få program inom Landstinget Västmanland. Styrning av programmets planering, genomförande och uppföljning behövde därför utvecklas i styrprocessen. Detta för att säkerställa nedbrytning av aktiviteter i programmets handlingsplan i förvaltningsplaner och verksamhetsplaner.

Under åren 2013–2014 samarbetade sakområde miljö med övriga sakområden; allmän säkerhet, kris- och katastrofmedicinsk beredskap, strålsäkerhet, arbetsmiljö, patientsäkerhet och informationssäkerhet i projektet Författningsstyrda sakområden, som en del i programmet Ledningssystem 2.0. Arbetet resulterade i gemensamma övergripande arbetssätt och processer, till exempel för ledningens genomgång.

2.3 Miljöcertifiering

Samtidigt som miljöpolitiskt program beslutades i landstingsfullmäktige i juni 2013 beslutades att Landstinget Västmanland skulle bli miljöcertifierat. Miljöcertifieringen genomfördes som ett projekt under 2013–2015 med projektledare från centrala miljöfunktionen. Landstinget Västmanland miljöcertifierades enligt standarden ISO 14001:2004 i juni 2015.

2.4 Organisation och ansvar i linje och process

Övergripande processansvar samt stöd i arbetet med miljöprogrammets genomförande har ålagts administrativ direktör och enheten för Juridik, säkerhet och miljö fram till sista augusti 2017 då miljöfunktionen flyttade till verksamheten Hållbarhet och samhälle inom Centrum för regional utveckling. Processledare för programmets genomförande är miljöstrategen och arbetet har genomförts av den centrala miljöfunktionen. Centrala miljöfunktionen med en miljöstrateg och två miljösamordnare startade sitt arbete i maj 2013, efter en extra satsning på utökad miljökompetens. Dessförinnan hade Landstinget Västmanland endast en central miljösamordnare.

Datum

Regionkontoret
Centrum för regional utveckling
Hållbarhet och samhälle
Elin Dalman

2018-02-16

Programredovisning Miljöpolitiskt program 2013–2017

För utveckling av arbetssätt, förankring av arbetet och genomförande av miljöprogrammet i verksamheten, har Arbetsgruppen för miljö haft en central roll. Arbetsgruppen för miljö består av förvaltningarnas representanter i miljöfrågor och av nyckelpersoner med kompetens inom programmets målområden. Nyckelpersonerna ansvarar för att ta fram aktiviteter för sitt målområde på en regionövergripande nivå, att ta fram statistik vid uppföljning av mål och vara sakkunnig. Förvaltningsrepresentanternas roll är att förankra miljöarbetet i förvaltningen, vara miljöfunktionens dialogpartner och att stödja förvaltningscheferna i att bryta ned miljömålen i förvaltningsplaner.

För styrningen i linjen ansvarar förvaltningschefer för att miljömålen bryts ned i förvaltningsplaner och verksamhetschefer för att miljömålen bryts ned i verksamhetsplaner/styrkort och budget. Miljöombud stöttar chef och medarbetare i genomförandet av miljöarbetet.

Regionkontoret
Centrum för regional utveckling
Hållbarhet och samhälle
Elin Dalman

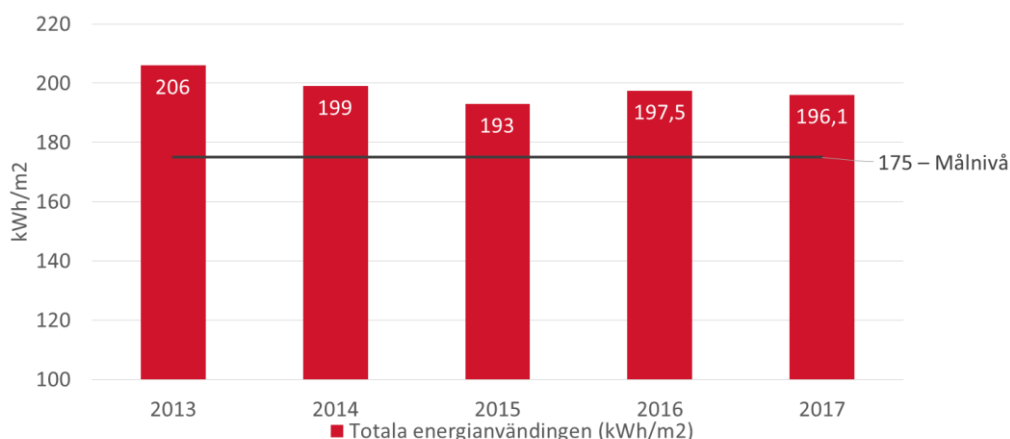
2018-02-16

Programredovisning Miljöpolitiskt program 2013–2017

3 ENERGI

3.1 Mål och resultat

Mål: Minska den totala energianvändningen med 15 %. Målvärde 175 kWh/kvadratmeter

Tabell 2. Utvecklingen av energianvändningen i kWh/m²

3.2 Utveckling av arbetet under programperioden

Under 2013 genomfördes kartläggning och utveckling av arbetssätt och rutiner för energieffektivisering. En ny energicontroller började i juni 2013. Rivning av energikrävande byggnader samt försäljning bidrog till en låg energiförbrukning 2015. Året därpå innebär en rekyleffekt när energieffektiva byggnader revs. Positiva exempel i energiarbetet har varit energirenovering av BUP i Västerås, ny ambulansstation i Köping samt palliativ vårdbyggnad i Västerås.

Energihandlingsplanen fastställdes av landstingsstyrelsen i januari 2016. Den utgår från nationella energi- och klimatmål och Boverkets byggregler och anger vision och mål för energiarbetet. Det innebär bland annat energieffektiviseringsmål om 3 kWh/m² per år vilket inte motsvarar målet i miljöpolitiskt program. Energihandlingsplanen omfattar riktlinjer för energiprestanda i ny- och ombyggnation. En utmaning på kort sikt är att arbeta med energieffektivisering i befintligt fastighetsbestånd. Pågående utvecklingsarbete har identifierat behov så som kompetensutveckling och framtagande av styrdokument. År 2017 ses effekter i specifika byggnader, men inte på energinyckeltalet totalt sett. Utvecklingen går åt rätt håll, men långsammare än ambitionen i målen.

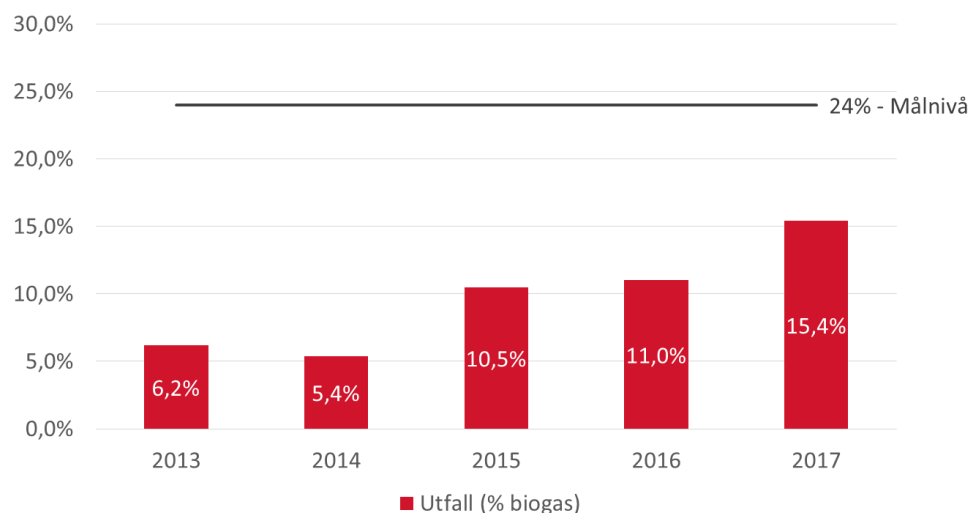
Under programperioden har den totalt energiförbrukningen minskat varje år. Den totala minskningen 2013–2017 är 7 000 MWh vilket motsvarar ca 5,5 miljoner kronor. Kommande programperiod innebär stora utmaningar med omfattande om- och nybyggnationer men också möjligheter att nå energi- och klimatmål.

Programredovisning Miljöpolitiskt program 2013–2017

4 TRANSPORTER

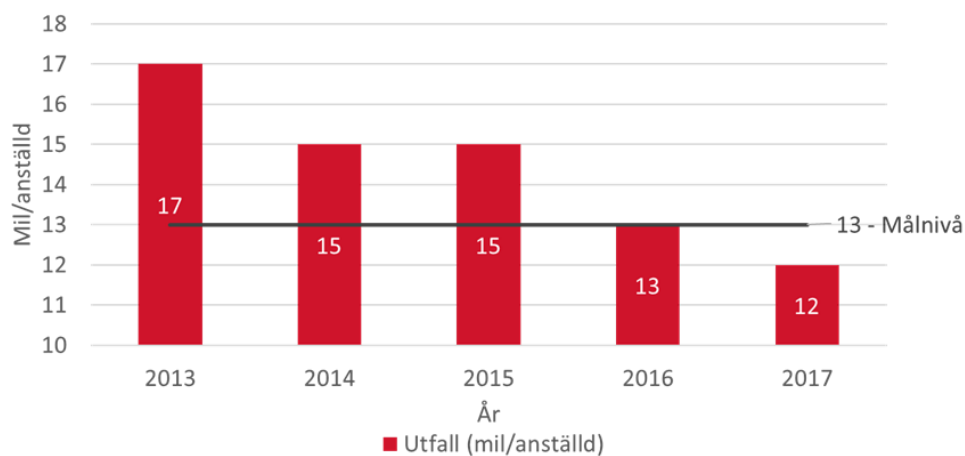
4.1 Mål och resultat

Mål: Öka andelen biogas av den totala drivmedelsförbrukningen med 300 %, från 6 % till 24 %

Tabell 3. Andelen biogas av den totala drivmedelsförbrukningen.

Mål: Minska antalet mil med egen bil i tjänst med 25 %, från 22 mil per anställd till 17 mil per anställd. Ny målnivå 2017: Minska antalet mil med egen bil i tjänst med 41 %, från 22 mil per anställd till 13 mil per anställd

Tabell 4. Tjänsteresor med egen bil i tjänst.

Regionkontoret
Centrum för regional utveckling
Hållbarhet och samhälle
Elin Dalman

2018-02-16

Programredovisning Miljöpolitiskt program 2013–2017

4.2 Utveckling av arbetet under programperioden

Under programperioden har riktlinje för tjänsteresa samt riktlinje för leasing av personfordon tagits fram. Riktlinjerna anger att resandet ska ske med så låg miljö- och klimatpåverkan som möjligt, vilket bland annat innebär att regionen i första hand ska välja gas- och elfordon vid leasing av personfordon. I den interna bilpoolen finns endast gas- och etanolfordon. Anställda har informerats om tankning av fordonsgas via interna informationskanaler. Samordnare för bilpoolen har också erbjudit att visa hur fordonsgas tankas. Tre gasmackar har tillkommit i regionen under 2013–2017. Målet mil med egen bil i tjänst har följts upp på förvaltningsnivå så att förvaltningarna har kunnat arbeta med riktade aktiviteter för att nå målet.

4.3 Fortsatt arbete

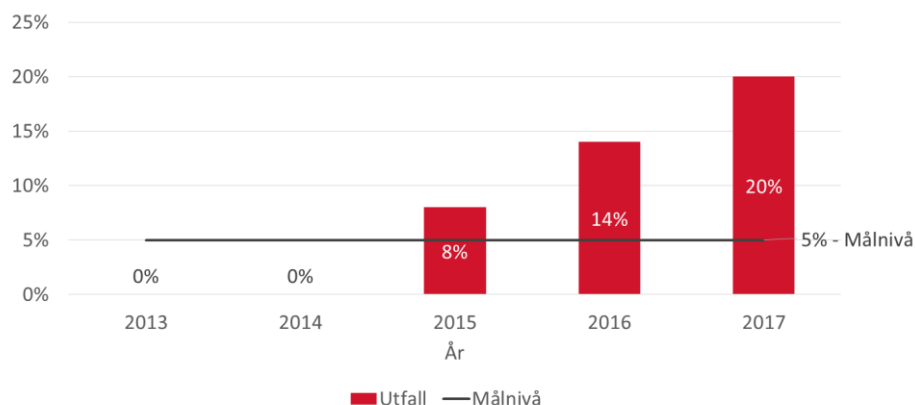
Regionens inköp av bränsle till fordon för tjänsteresor, interna varutransporter och ambulanstransporter är till 81 % fossila. Utmaningen är att öka andelen fossilfritt bränsle för tunga fordon (interna varutransporter) och ambulansfordon. I bilpoolen finns endast gas- och etanolfordon och under 2018 ska 6–10 elfordon tillkomma. Andelen verksamhetsfordon som drivs på diesel har minskat under programperioden, men ett antal finns kvar.

Transportmålet i miljöprogram 2018–2022 är ett övergripande mål (tak) för koldioxidutsläpp och innefattar tjänsteresor, interna varutransporter, ambulanstransporter, särskild kollektiv och medarbetarnas resor till och från arbetet. Under 2018 ska en transporthandlingsplan tas fram. För att nå transportmålet är fortsatt digitalisering, fossilfria fordonbränslen samt tjänsteresor med tåg (idag 25 % av tjänsteresorna) och kollektivtrafik viktigt.

5 PRODUKTER OCH AVFALL

5.1 Mål och resultat

Mål: Total mängd avfall ska minska med 5 % jmf med 2014

Tabell 5. Procentuell minskning av den totala mängden avfall. Basår 2014.

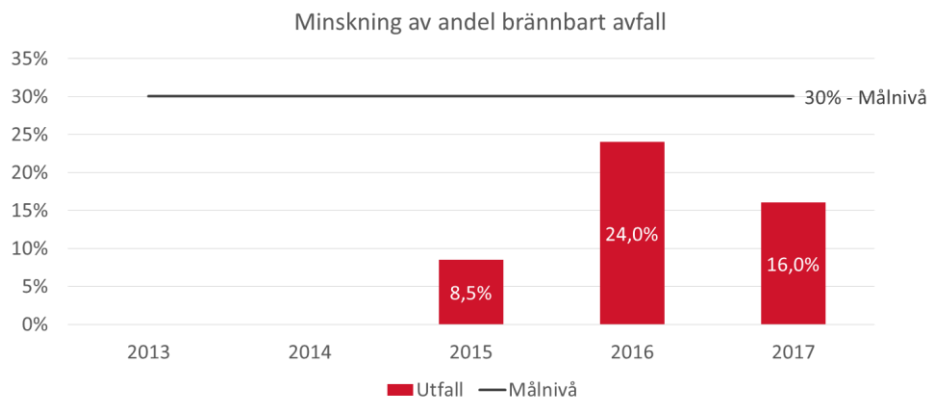
Datum

Regionkontoret
Centrum för regional utveckling
Hållbarhet och samhälle
Elin Dalman

2018-02-16

Programredovisning Miljöpolitiskt program 2013–2017

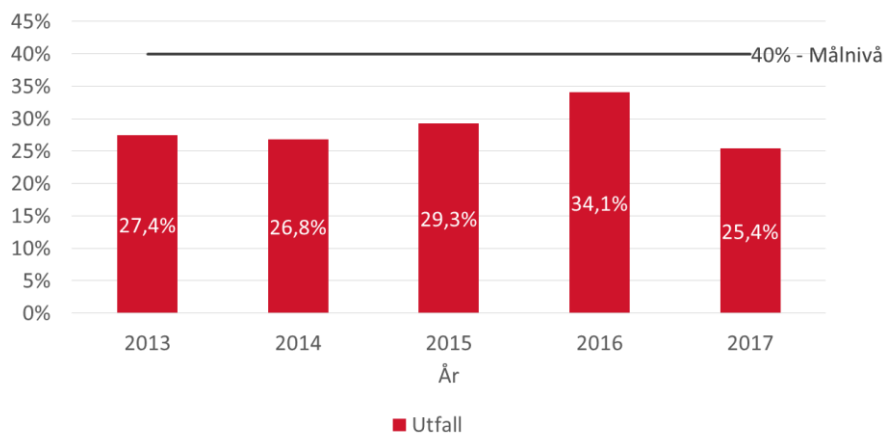
Mål: Mängden brännbart avfall ska minska med 30 % jmf med 2014

Tabell 6. Procentuell minskning i mängden brännbart avfall. Basår 2014.

Mål: Andelen materialåtervunnet avfall ska öka med 100 %, från 28 % till 56 %

Ny målnivå 2017: Andelen materialåtervunnet avfall ska öka med 43 %, från 28 % till 40 %

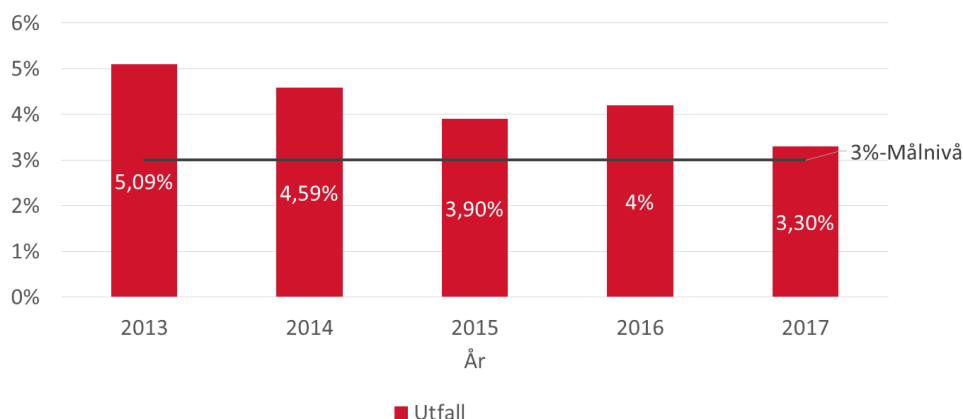
Tabell 7. Andel materialåtervunnet avfall av den totala avfallsmängden.

Regionkontoret
Centrum för regional utveckling
Hållbarhet och samhälle
Elin Dalman

2018-02-16

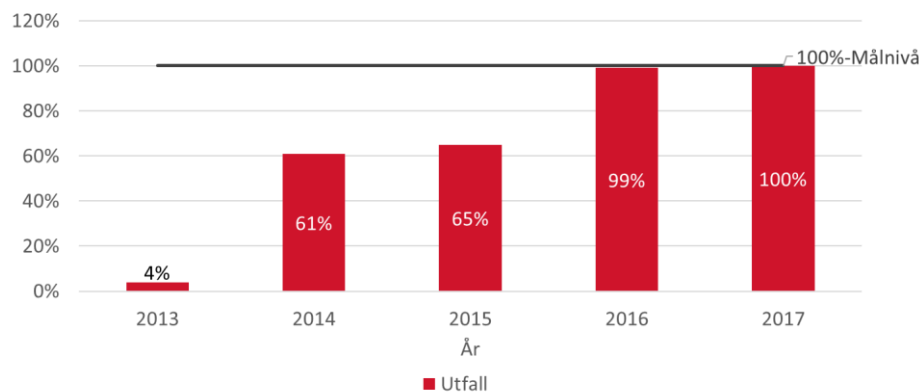
Programredovisning Miljöpolitiskt program 2013–2017

Mål: Minska användningen av ftalatinnehållande förbrukningsartiklar med 50 %, från 6 % till 3 %

Tabell 8. Andelen förbrukningsartiklar med ftalat.

Mål: Vid om- och nybyggnationer ska 100 % av golvmattorna vara ftalat- och PVC-fria i torra utrymmen

Tabell 9. Andel ftalat- och PVC-fria golvmattor vid om- och nybyggnation.

5.2 Utveckling av arbetet under programperioden

5.2.1 Avfall

Utsortering av matavfall i personalutrymmen startades 2013 i Köping. Arbetet fortsatt i Västerås i slutet på 2014 och fortsatte 2015. Utsortering av matavfall i övriga länet och på vårdcentraler påbörjades vid halvårsskiftet 2015 och pågick året ut. Utsortering av matavfallet har bidragit till måluppfyllelsen om att minska mängden brännbart avfall. I och med matavfallsprojektet har nya källsorteringsmöbler levererats till alla verksamheter i regionen, vilket också har

Programredovisning Miljöpolitiskt program 2013–2017

underlättat övrig källsortering och varit en bidragande faktor till att materialåtervinningsgraden har ökat.

Under programperioden har avfallsstatistiken kvalitetssäkrats. Vid upphandling av ny avfallsentreprenör har bl.a. krav ställts på att alla avfallsfraktioner ska vägas istället för att beräknas på schablon. Förklaringen till att materialåtervinningsgraden minskat och att andel brännbart avfall har ökat år 2017 är troligen mer exakt statistik. Avfallshanteringen har inte förändrats under 2017 jämfört med föregående år, så att det skulle påverka avfallsmålen. Under programperioden har den totala avfallsmängden minskat med 240 ton, vilket innebär en besparing på cirka 900 000 kr i avfallshantering.

5.2.2 Förbrukningsartiklar

Regionen handlar förbrukningsartiklar genom Varuförsörjningen som arbetar aktivt med att fasa ut alla produkter som innehåller PVC och ftalater. Utifrån statistik från tredjepartslogistikern om produkters innehåll av PVC och ftalater har prioriteringar av upphandlingar och utfasning av rätt produkter kunnat ske. Att fasa ut PVC eller byta till en alternativ mjukgörare är en lång process för leverantörer av medicintekniska produkter. Sverige och Norden ligger i framkant i att efterfråga ftalatfria produkter. Även om vi är en liten marknad gör vi skillnad över tid genom att fortsätta ställa krav då marknaden. Många ftalatinnehållande produkter har fastas ut, men utfasningstakten har avtagit. Framförallt inom oråden där konkurrensen är liten eller materialet maskinbundet är det svårt att hitta likvärdiga produkter utan ftalater. För vissa produktgrupper är det svårt att hitta alternativ som klarar kvalitetskraven. Det pågår dock mycket arbete för att ta fram bra alternativ.

5.2.3 Golvmattor

Det har under åren 2015–2017 bara funnits ett fåtal leverantörer, som kan leverera PVC- och ftalatfria golvmattor utifrån regionens kvalitets- och städkrav. De golvmattor som finns på marknaden är i utveckling framåt. I arbetet med PVC- och ftalatfria golvmattor i torra utrymmen sker löpande informations- och produktvisningar med mattleverantörer, produktmässor och interna informationsmöten, bland annat för samverkan mellan Regionfastigheter och städorganisationen.

Under 2013 lades nästintill inga PVC- och ftalatfria golvmattor. Vidläggning av PVC- och ftalatfria golvmattor på Kirurgkliniken (Hus 13) visade det sig att mattorna inte uppfyllde regionens kvalitets- och städkrav. Det skapade problem både för vården och för städpersonal. År 2015 identifierades behovet att sluta ett nytt ramavtal för golventreprenörer (upphandlingen genomfördes 2016) för läggning och inköp av dessa mattor. Från entreprenörer och leverantörer uppgavs att PVC- och ftalatfria golvmattor är svårare att lägga, tar längre tid och att de innebär en ökad kostnad på cirka 150 kr/m². År 2015 fanns det inte PVC- och ftalatfria golvmattor som provats under en längre tid, vilket försvårade arbetet.

Idag finns ett fåtal leverantörer som tillhandahåller PVC och ftalatfria mattor och utvecklingen av mattorna sker löpande. Regionen lägger dessa mattor i de utrymmen

Regionkontoret
Centrum för regional utveckling
Hållbarhet och samhälle
Elin Dalman

2018-02-16

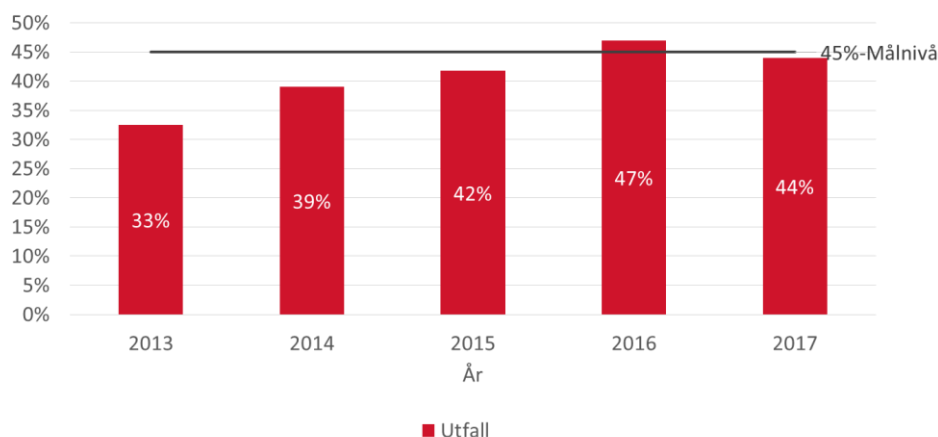
Programredovisning Miljöpolitiskt program 2013–2017

där det ej krävs specialmattor såsom våtutrymmen och specialutrymmen (ex operationssalar och sportgolv). Diskussioner förs löpande med marknaden om mattornas utveckling och Regionfastigheter knyter ett närmare samarbete med städorganisationen angående golven och leverantörernas rekommenderade rengöringsmetoder.

6 LIVSMEDEL

6.1 Mål och resultat

Mål: Öka andelen ekologiska livsmedel med 150 %, räknat i kronor av de totala livsmedelsinköpen, från 18 % till 45 %

Tabell 10. Andel ekologiska livsmedel av de totala livsmedelsinköpen.

6.2 Utveckling av arbetet under programperioden

Andelen ekologiska livsmedel har ökat under programperioden, för att ha sin högsta andel med 47 % år 2016. Andelen ekologiskt slutade på 44 % av de totala inköpskostnaderna för livsmedel år 2017. Det finns ingen direkt anledningen till minskningen då andelen ekologiskt delvis avgörs av hur kunden handlar. Införandet av en à la cartemeny i patientmaten har medfört att Kostverksamheten har gått från 168 olika rätter till cirka 50 rätter. Det i kombination med exakt statistik hur olika rätter köps gör att vi kan beräkna ekologisk andel mycket bättre. Under förra upphandlingsperioden efterfrågades så mycket ekologiskt som möjliggöra ökningen av andelen ekologiska livsmedel. Under perioden har vi även byggt vårt eget bageri som bakar matbröd på ekologiska ingredienser. Bakgrunden till att Kost startade eget bageri var att inga leverantörer kunde leverera tillräcklig mängd ekologiskt till ett förmånligt pris. Framgångsfaktorer är bra upphandlingar och Kostverksamhetens förmåga att anpassa och förändra sig.

Regionkontoret
Centrum för regional utveckling
Hållbarhet och samhälle
Elin Dalman

2018-02-16

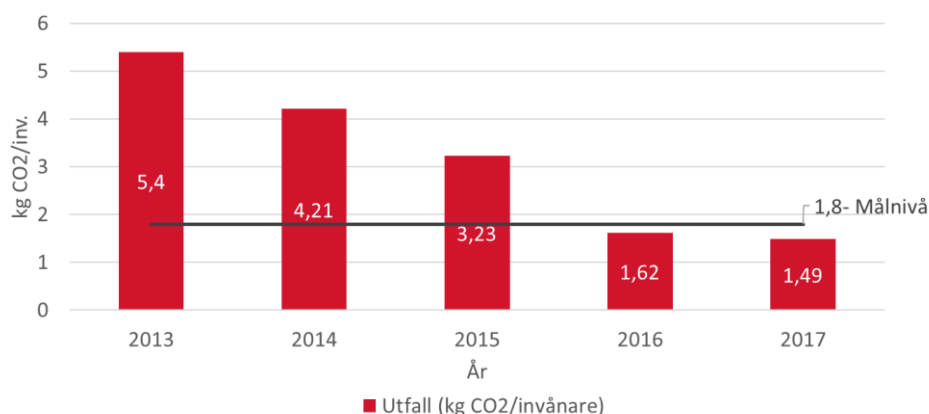
Programredovisning Miljöpolitiskt program 2013–2017

Ekologiska livsmedel finns från 2018 som mål i Kostnämndens miljöplan Green Up. Mål är 48 % 2018 och totalt 50 % år 2022 enligt Green Up. För att nå målnivåerna behövs mindre justeringar hela tiden samt upphandlingar.

7 LÄKEMEDEL OCH LUSTGAS

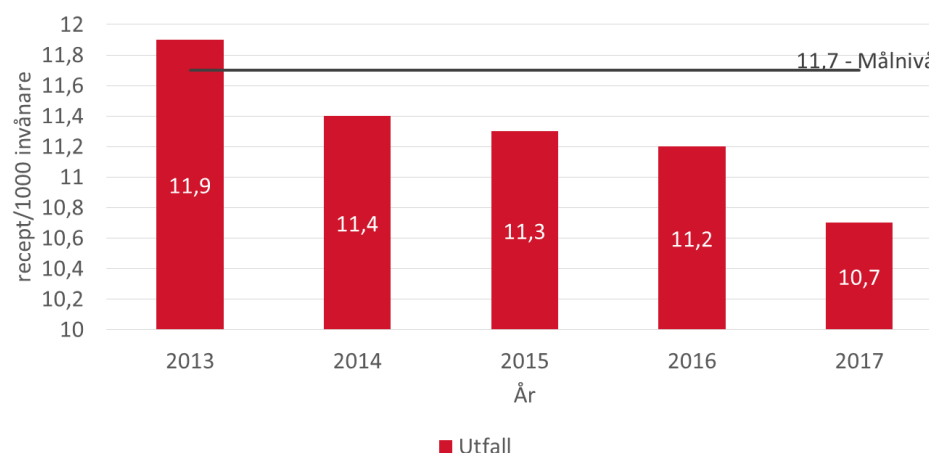
7.1 Mål och resultat

Mål: Minska utsläppen av lustgas med 90 %, från 5,17 kg CO₂/invånare till 0,52 kg CO₂/invånare. **Ny målnivå 2017:** Minska utsläppen av lustgas med 65 %, från 5,1 kg CO₂/invånare till 1,8 kg CO₂/invånare

Tabell 11. Utsläpp av lustgas i kg koldioxid per invånare.

Mål: Minska kinolonförskrivningen inom primärvården med 10 % från 12,9 till 11,7 recept/1000 invånare

Tabell 12. Antal recept på kinoloner per 1000 invånare.

Datum

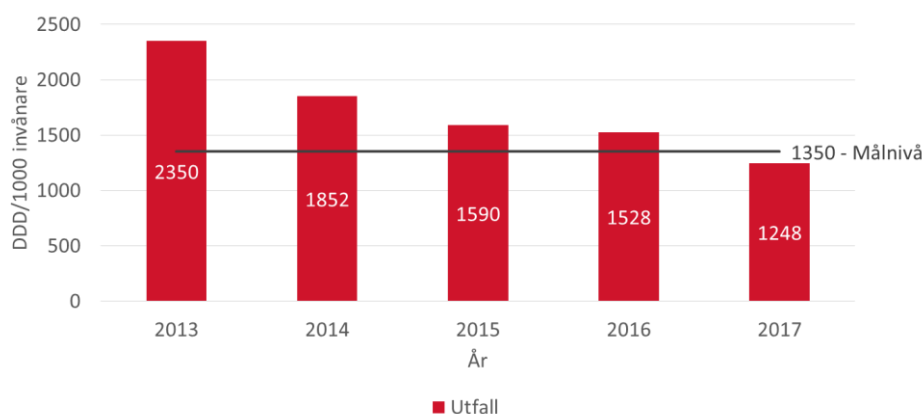
2018-02-16

Regionkontoret
Centrum för regional utveckling
Hållbarhet och samhälle
Elin Dalman

Programredovisning Miljöpolitiskt program 2013–2017

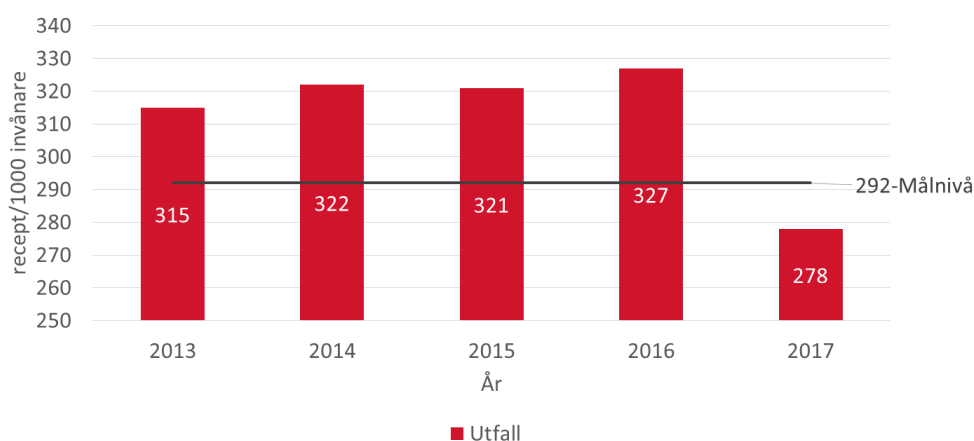
Mål: Minska diklofenakförskrivningen med 25 % från 3151 till 2438 DDD/1000 invånare (förskrivet i Västmanland)

Ny målnivå 2017: Minska diklofenakförskrivningen med 61 % från 3487 till 1350 DDD/1000 invånare (förskrivet i Västmanland)

Tabell 13. Antal förskrivna definierade dygnsdoser diklofenak per 1000 invånare.

Mål: Minska antibiotikaförskrivningen med 15 % från 340 till 292 recept/1000 invånare (förskrivet i Västmanland)

Tabell 14. Antal förskrivna recept på antibiotika per 1000 invånare.

7.2 Utveckling av arbetet under programperioden

2013 togs diklofenak bort från basläkemedelslistan, i stället rekommenderas i första hand naproxen och ibuprofen. Ändringen skedde utifrån medicinska beslut men miljöhänsyn var också en starkt bidragande orsak. Förskrivningen av diklofenak minskade snabbt och redan 2014 hade vi nått det uppsatta målet. Under 2016

Programredovisning Miljöpolitiskt program 2013–2017

reviderades målet för diklofenakförskrivning, och även det målet är uppnått. Den totala minskning av diklofenak sedan 2012 är 60 procent. Förskrivning av kinoloner i primärvården, har minskat successivt under de senaste åren. I och med nya riktlinjer för behandling av urinvägsinfektioner hos män, torde det fortsätta minska. Målet uppnåddes redan 2015. Totalt är minskningen sedan 2012 på 17 procent. Tyvärr ökade antibiotikaförskrivningen under större delen av perioden, men med en kraftig minskning under 2017 (bland de högsta i Sverige) lyckades vi ändå nå det uppsatta målet. En satsning från Strama och Läke-medelskommittén tillsammans med Vårdvalet, riktad mot de familjeläkarmottagningar som förskrev mest antibiotika, visade sig ge bra effekt. Räknat från 2012 har förskrivningen i Västmanland av antibiotika minskat med 18 procent.

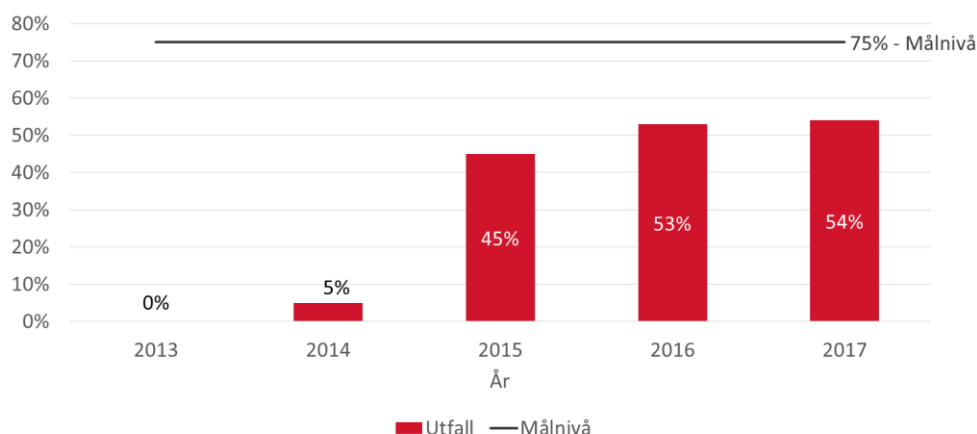
Användningen av lustgas har minskat något under programperioden samtidigt som lustgasutsläppen har minskat kraftigt. Detta som en effekt av lustgasdestruktören som installerades vid förlossningskliniken 2015. Destruktören spjälkar lustgasen till syre- och kvävgas, och tar på så vis helt bort dess klimatpåverkan. För att maximera reduktionsgraden av lustgas är det viktigt att samla upp så mycket som möjligt av gasen som används. Förlossningen inom Region Västmanland har utarbetat den så kallade Västeråsmetoden, där den födande kvinnan andas ut tre gånger i andningsmasken efter det att lustgas andats in. Metoden ökar mängden lustgas som samlas in och kan destrueras. Med hjälp av dessa arbetsmetoder har regionen en uppsamlingsgrad på 85 procent av lustgasen vilket är bäst i Sverige.

8 UTBILDNING

8.1 Mål och resultat

Mål: 75 % av alla medarbetare ska genomgå grundläggande miljöutbildning

Resultat 2013: grundläggande miljöutbildning ej tillgänglig

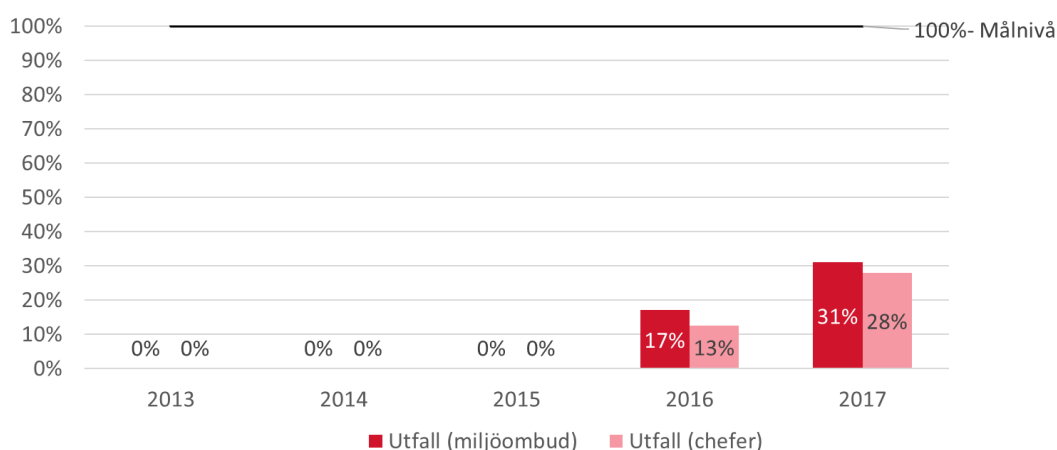

Tabell 15. Andel medarbetare som genomgått grundläggande miljöutbildning.

Programredovisning Miljöpolitiskt program 2013–2017

Mål: Samtliga chefer och miljöombud ska genomgå en fördjupad miljöutbildning som även innefattar juridiskt ansvar

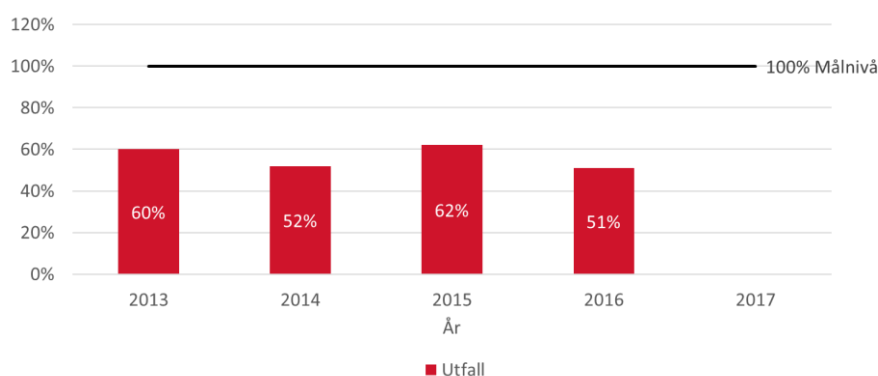
Resultat 2013–2015: fördjupad e-utbildning ej tillgänglig

Tabell 16. Andel miljöombud och chefer som genomgått fördjupad miljöutbildning.

Mål: Samtliga miljöombud ska delta vid miljöombudsträffar minst en gång per år

Resultat 2017: Inga miljöombudsträffar. Introduktionsträffar för nya miljöombud

Tabell 17. Andel miljöombud som deltagit vid miljöombudsträff minst en gång per år.

8.2 Utveckling av arbetet under programperioden

Under programmets första två år togs den grundläggande miljöutbildningen till alla medarbetare fram av miljöfunktionen i samarbete med Lärcentrum. Utbildningen är en 20 minuters e-utbildning och obligatorisk för att svara upp mot kunskapskraven i miljöcertifieringen. Utbildningen har företrädesvis genomförts i grupp vid

Programredovisning Miljöpolitiskt program 2013–2017

arbetsplatsträffar där det funnits möjlighet att diskutera ett frågematerial till utbildningen. Den fördjupade miljöutbildningen till chefer och miljöombud kom på plats 2016 och togs fram med interna resurser. Utbildningen är en 20 minuters e-utbildning och fokuserar på chefers juridiska miljöansvar samt kemikalier. Då den fördjupade utbildningen till chefer och miljöombud kom på plats under programmets två sista år, har inte deltagandet hunnit bli så stort ännu.

I verksamheten finns ca 200 miljöombud som informerar medarbetare och stödjer chefen i miljöarbetet. För miljöombuden håller centrala miljöfunktionen årliga träffar. Miljöombudsträffarna har under åren haft olika upplägg med information, utbildning och workshops, och hållits på flera orter, men det har varit svårt att få alla miljöombud att delta. År 2017 hölls inga miljöombudsträffar. Istället hölls introduktionsträffar för nya miljöombud utifrån verksamheternas önskemål.

9 KEMIKALIER – BETYDANDE MILJÖASPEKT UTAN MÅL

9.1 Mål och resultat

Kemikalier är inte med som ett målområde i miljöprogrammet, men har betraktats som ett målområde utifrån dess stora miljöpåverkan. Kemikaliehantering är starkt lagreglerat i såväl miljö- som arbetsmiljölagstiftning, men också utifrån brandskydd, bygglagstiftning och byggregler. Regionen använder kemikalier och ställer krav i upphandlingar. I ett elektroniskt kemikaliesystem förtecknas de faromärkta kemiska produkter som används. För kemikalier finns regionövergripande instruktioner. Arbetet med att ta fram en utfasningslista med ämnen/produkter vars användning inom regionen ska fasas ut eller minskas har påbörjats.

9.2 Utveckling av arbetet under programperioden

Under programperioden har regionen utbildat kemikalieombud, bytt kemikaliehanteringssystem, uppdaterat uppgifterna i systemet och genomfört kemikalieombudsträffar. Ett kemikalieråd med representanter från Miljö, HR och Fastighet (brandskydd) har startat för att utgöra forum för samråd och förankring av dessa frågor samt driva på det systematiska arbetet.

Årligen rapporteras vilka faromärkta kemiska produkter som går ut i vatten enligt krav från Mälarenergi. Regionen deltar i nätverket Nationella Substitutionsgruppen och har bidragit till en sammanställning av CMR¹-produkter inom regioner och landsting i syfte att hitta ersättningsprodukter.

9.3 Fortsatt arbete

I det fortsatta kemikaliearbetet behöver uppdraget för kemikalierådet utvecklas. Arbetet med att ta fram en utfasningslista ska fortsätta och det ska startas kemikalieronder i verksamheterna. Därtill behöver det ses över hur kemikalie-

¹ Cancerogena, mutagena och reproduktionstoxiska

Datum

Regionkontoret
Centrum för regional utveckling
Hållbarhet och samhälle
Elin Dalman

2018-02-16

Programredovisning Miljöpolitiskt program 2013–2017

hanteringssystemet ska användas för riskbedömningar av kemikalier. Organisationen för kemikalieombud behöver ses över i syfte att effektivisera arbetet.

Programredovisning Miljöpolitiskt program 2013–2017

10 RESULTAT OCH FORTSATT ARBETE

10.1 Resultat

Det sammanvägda resultatet av Miljöpolitiskt program 2013–2017 visar att 9 (gröna) av 16 delmål är uppnådda. 1 delmål är nästintill uppnått (gult) och 6 delmål har inte uppnåtts (röda). Vi kan se att miljömålen för energi, biogas och utbildning har varit särskilt svåra att uppnå. Målet för antibiotika nåddes efter extra insatser under 2017.

Energi	Energianvändning	↑	Så läser du tabellen: Målfyllnelse Röd = ej uppnått Gul = nästintill uppnått Grön = uppnått Utveckling av målet 2017: ↑ = positiv utveckling → = oförändrad utveckling ↓ = negativ utveckling
	Biogas	↑	
Transporter	Egen bil i tjänst	↑	
	Avfall	↑	
Produkter och avfall	Brännbart	↓	
	Materialåtervunnet	↓	
	Ftalater	↑	
	Golv mattor	↑	
Livsmedel	Ekologiskt	→	
Läkemedel och lustgas	Lustgas	↑	
	Kinoloner	↑	
	Diklofenak	↑	
	Antibiotika	↑	
Utbildning	Medarbetare	↑	
	Chefer och miljöombud	↑	
	Miljöombudsträffar	→	

Tabell 18. Utfall och utveckling samtliga miljömål.

Effekter av programmets genomförande är minskad miljö- och klimatpåverkan, ökad medvetenhet och förtroende för miljöarbetet i organisationen. Genom det systematiska miljöarbetet har miljö och blivit integrerat i kärnverksamheten där miljöarbetets koppling till hållbar utveckling, regionplanens mål, till hälso- och sjukvård och som möjliggörare för verksamhetsutveckling tydliggörs. Framgångsfaktorer har varit kompetenta medarbetare, samarbete i organisationen, utveckling av strategiska och systematiska arbetssätt, beslut om miljöcertifiering, programmet Ledningssystem 2.0 med projektet Författningsstyrda sakområden, dialog mellan tjänstepersoner och politiker samt stöd från koncernledningen.

Regionkontoret
Centrum för regional utveckling
Hållbarhet och samhälle
Elin Dalman

2018-02-16

Programredovisning Miljöpolitiskt program 2013–2017

10.2 Miljöprogram 2018–2022

Arbetet fortsätter genom Miljöprogram 2018–2022 som fastställdes av regionfullmäktige i juni 2017. Programmet omfattar målområdena energi, transporter, läkemedel, resursförbrukning och inköp samt finansförvaltning. Det är i stort samma målområden som i Miljöpolitiskt program 2013–2017, bortsett från att livsmedel från 2018 regleras i Kostnämndens miljöplan Green Up. Finansförvaltning har tillkommit som målområde då det har hög klimatpåverkan.

10.3 Miljöcertifiering

Vid extern miljörevision i mars 2018 granskas om regionen uppfyller den nya miljöledningsstandarden ISO 14001:2015. Den innehåller sju stora förändringar med fokus på att sammanlänka miljö och hållbar utveckling med organisationens övergripande strategi, där förväntningarna på ledningen ökar. Standarden fokuserar också på produkters livscykel och att redovisa miljöprestanda.

Figur 1. Sju stora förändringar i miljöledningsstandarden ISO 14001:2015.

Förberedelserna för att inarbeta de nya kraven började hösten 2015 då en inledande diskussion om vad hållbar utveckling är för landstinget hölls i koncernledningen. De nya kraven var en viktig grund i framtagandet av Miljöprogram 2018–2022. Det syns särskilt i målområdena Resursförbrukning och inköp (livscykelperspektiv/ miljö-anpassad produktutveckling) och Finansförvaltning (bredare strategiskt grepp/ hållbar utveckling). Att uppfylla standardens krav är utmanande då miljöarbetet behöver föras ut och förankras ytterligare i verksamheten, samtidigt som det ställs större krav på ledningens engagemang och ansvar. Verksamheten Hållbarhet och samhälle ser fram emot fördjupad dialog och samverkan med förvaltningarna för att tillsammans nå miljömålen.

10.4 Hållbar utveckling och Agenda 2030

Genomförandet av Agenda 2030 och de globala målen behöver integreras i regionens arbete och i miljöarbetet. Arbetet är påbörjat genom uppdraget till Regionkontoret att definiera vad hållbar utveckling innebär för Region Västmanland. I Agenda 2030-delegationens förslag till handlingsplan finns förslaget att regeringen inom ramen för det regionala utvecklingsuppdraget tydliggör att det behövs arena på regional nivå för arbetet med Agenda 2030 och att arenan lämpligen samordnas av den aktör som har det regionala utvecklingsansvaret.